

Bir filmde yaşlı bir (erkek) kasa hırsızını ile genç bir (kadın) elektronik hırsızın başından geçenler anlatılmış. Kızcağız sekiz milyar dolarlık bir elektronik hırsızlık planlıymış ve bu binyılda bir on saniyeliğine çıkan boşluktan yararlanarak yapılacak hırsızlıkta güngörmüş kasa hırsızının yardımını istemiş. Pazarlıkta kız sekiz milyarın yedisini talep etmiş ve adam sormuş: «Yedi milyar dolar ile yapabiliş de bir milyar dolarla yapamayacağın ne var?» Kızın yanıtı en az bu soru kadar burjuvaymış: Rekorla... Ki rekor etimolojik olarak kayıt demektir, tarihe geçmektir. Tarihler ilk gelen rüzgarla sayfaları dağılan, küçük bir yalınla tutuşup kül olan yazılı kağıt tomarlarıdır. «Rekor» ilk gelen rüzgarla savrulup uçup gidecek, ilk yalınla tutuşup kül olacak bu tarihlerden birinde varlık kazanır. Ne kadar kalıcı bir mürekkeple yazılırsa yazılış, ne kadar dayanıklı bir kağıda yazılırsa yazılış zamanla yok olup gitmesini engelleyecek doğal bir muhafızı yoktur. Sermayedarlık böyle burjuvalıklarla açıklanamaz: Sermayedar böyle sorulara muhattap olamaz; muhattap olup, bir de artan değere amaçsal bir anlam ilişitirse, burjuvalaşır ve yerini başka sermayedar(lar) alır. Sermayedarlığın rasyonel açıklaması olmadığından burjuvaların yazdıkları tarihlerde, ileri sürdükleri kuramlarda sermayedarlar gözükmez ve kavranmaz. Burjuvaların körleştirici tarihlerinden başka tarih, karartıcı kuramlarından başka kuram yaşayabilir mi? Tarihleştirmenin ya da kuramlaştırmının, burjuvalığın ötesine neyle geçilebilir? Sermayedar tarihlerle, kuramlarla farkedilemez, anlanamaz; bunun için burjuvalığın ötesine geçmek gerekir.

Sermayedar elinde zenginlik olan, elinde zenginliği tutmayı beceren değil, zenginliği ortaya saçıp fazlasıyla toplayabilendir. Birilerine piyangodan yüklü para çıkmış. Biri faize, tahvle yatırmış; bir süre iyi idare etmiş; sonra reddedilemeyecek cazibede büyük bir fırsat çıkmış karşısına ve ince eleyip sık dokuyup karar kıldığı bu olanağa yatırmış parasını; ancak, her nasıl olduysa olmuş fırsat bir «kriz»e varmış ve paralar bir daha dönmek üzere alıp başlarını gitmişler. Bir diğeri «mafya» musallat olmuş, sonunda kendi de «mafya»ya karışmış. Bir diğeri fabrika kurup istihdam sağlamaya soyunmuş; talebi zekice tahlil edip bir sorun olmadığını gördüğü yeni bir sektörün temelini atmış; ancak nasıl olduysa olmuş, bir talihsizlik yaşanmış, ürünleri elinde kalmış; her ne rastlantıysa tanınmış bir holding bu üründen üretip satar olmuş; paracıklar uçup gitmiş. Bir diğeri parayı sağa sola dağıtmış,

kendisi de bol bol yemiş, altından girip üstünden çıkmış, bitirmiş. Bunlar bir süreliğine zengin olmuşlar ama sermayedar olamamışlar. Sermayedar parası krizlerde batmayan, batsa bile bir yerlerden bunun acısını çıkarabilendir. Sermayedar zorlamaya muhattap olan değil onu denetim altında tutabilendir. Sermayedar yatırım yaptığı üretim birimlerinin ürünleri eninde sonunda satan ve o ana kadar bekleyebilendir; satmasa bile bu toptan tüm varlığını değil, onun küçük bir kısmını oluşturandır. Sermayedar zenginliğinin hemen hemen tümünü bizzat kullanmayıp kullandırandır.

Sermayedar sınır tanımamalı, global olmalıdır. Yerel sermayeden söz edilebilir mi? Bunlar ya sermaye değil sermayesidir ya da globaldir. Belli bir dönemliğine global olan sermayenin henüz elini uzatmadığı bir bölgede sermayedarın tüm özelliğini taşıyan insan ya da haneler ortaya çıkabilir. Ancak sermaye bu bölgeye elini uzattığında sermayesi sahipleri ya sermayesilerini para karşılığı sermayeye devrederler ve toprak sahipleri gibi her krizde biraz daha «toprak kaybederek» kira ya da faiz gelinine dayalı yaşarlar, ya da kârlarının kendi yaşamlarını iyi bir biçimde idame ettirmeleri için gerekli olandan fazlasını global sermayeye aktarmak kaydıyla birer ajenta olarak sermayesilerini ellerinde bulunduran burjuvalara dönüştürler, ya da savaşıma girip neleri var neleri yok hepsini kaybederler. Yok eğer savaşımında direnebilecek durumdaysalar zaten global niteliktedirler. Bu durumda direnişe kadar sermayesi gözükenler ya uzlaşarak sermayedarların arasında karışırlar ya da savaşımın taraflarından biri yok olana kadar savaşım sürer ki bu genellikle uluslararası savaş ya da içsavaş biçiminde zuhur eder.

Türkali Mah., Beşiktaş, Kasım 2004